

ДИДАКТИЧНІ ВИМОГИ ДО СТВОРЕННЯ ЕЛЕКТРОННОГО ПІДРУЧНИКА З МАРКЕТИНГУ

змісту соціальної компетентності особистості [Електронний ресурс] / І. Зарубінська. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Sitimi/2010_25/doslidjennya%20stryktury%20ta.pdf

4. Кремень В.Г. Освіта і наука України: шляхи модернізації (Факти, роздуми, перспективи) [Текст] / В.Г. Кремень. – К.: Грамота, 2003. – 276 с.

5. Савченко О.Я. Дидактика початкової школи:

підруч. [Текст] / О.Я. Савченко. – К.: Грамота, 2012. – 504 с.

6. Сухомлинский В.А. Методика воспитания коллектива [Текст] / В.А. Сухомлинский // Избр. призм. в 5-ти т. – К.: Рад. школа, 1979. – Т. 1. – 427–668 с.

7. Шалин В.В. Толерантность (культурная норма и политическая необходимость: монограф. [Текст] / В.В. Шалин. – Ростов н/Д, 2000. – 355 с.

Стаття надійшла до редакції 27.06.2016

УДК 371.671:339.138

Іван Василиків, аспірант Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка

ДИДАКТИЧНІ ВИМОГИ ДО СТВОРЕННЯ ЕЛЕКТРОННОГО ПІДРУЧНИКА З МАРКЕТИНГУ

У статті досліджуються дидактичні вимоги до змісту та структури підручників “Маркетинг” для 10–11-их класів загальноосвітньої школи, визначено основні принципи відбору навчального матеріалу з метою засвоєння учнями матеріалу, формування відповідних вмінь і навичок та їх реалізації в проектній діяльності.

Ключові слова: маркетинг, економічні поняття, навчальний проект, інформаційні технології.

Рис. 1. Літ. 9.

Іван Василиків, аспірант Дрогобычского государственного педагогического университета имени Ивана Франко

ДИДАКТИЧЕСКИЕ ТРЕБОВАНИЯ К ГЕНЕРАЦИИ ЭЛЕКТРОННЫХ УЧЕБНИКОВ ПО МАРКЕТИНГУ

В статье исследуются дидактические требования к содержанию и структуре учебников “Маркетинг” для 10–11-х классов общеобразовательной школы, определены основные принципы отбора учебного материала с целью усвоения учащимися материала, формирование соответствующих умений и навыков и их реализации в проектной деятельности.

Ключевые слова: маркетинг, экономические понятия, учебный проект, информационные технологии.

Ivan Vasylykiv, Postgraduate student
Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University

THE DIDACTIC REQUIREMENTS TO THE CREATION OF ELECTRONIC BOOKS ON MARKETING

The article deals with the educational requirements to the content and structure of the textbook “Marketing” for 10–11th grade of secondary school, and with the basic principles of selection of educational material in order to master the material by students, forming the proper skills and implement them in the project activities.

Keywords: marketing, an economic concepts, educational project, an information technology.

Постановка проблеми та аналіз останніх досліджень і публікацій. Основним фактором модернізації освіти, надання процесу професійного навчання інноваційного характеру є використання інформаційно-комп’ютерних технологій (ІКТ) і створення на їх основі інформаційно-комунікаційного навчального середовища професійної підготовки робітників у ВНЗ. Як зазначають науковці [2–4; 6; 8–9], мета впровадження засобів навчання, реалізованих на основі ІКТ, у навчально-виробничому процесі підготовки робітників у ВНЗ визначається завданнями інформатизації сучасного суспільства,

а також необхідністю інтенсифікації процесів інтелектуального розвитку учнів.

Формулювання мети статті. Метою даної статті є визначення дидактичних вимог до підручників “Маркетинг” для старшої школи з погляду формування в учнів економічних понять. Завдання статті: окреслити коло економічних понять, вмінь та навичок, які мають бути сформовані в учнів 10–11-их класів згідно з чинною навчальною програмою; сформулювати вимоги до змісту підручників “Маркетинг”, спрямовані на успішне формування зазначених понять, вмінь та навичок.

Виклад основного матеріалу. Інформаційне

ДИДАКТИЧНІ ВИМОГИ ДО СТВОРЕННЯ ЕЛЕКТРОННОГО ПІДРУЧНИКА З МАРКЕТИНГУ

середовище професійної підготовки учнів у ВНЗ – сукупність об'єктів інформаційної взаємодії: адміністративно-управлінського персоналу, інженерно-педагогічних працівників, учнів і видів інформаційних потоків, що формують різні інформаційні ресурси із зовнішнього інформаційного середовища, в якому взаємодіє ВНЗ [4].

Метою проектування і реалізації інформаційного середовища професійної підготовки робітників є підготовка учнів до майбутньої самостійної діяльності в реальному виробничому середовищі. Ефективність проектування і реалізації інформаційного середовища як педагогічної системи зумовлюється застосуванням *принципу взаємодоповнення реальної і віртуальної складових* з урахуванням орієнтованості педагогічного процесу на формування в учнів навичок взаємодії з реальними об'єктами на всіх рівнях його організації.

Вивчення особливостей застосування ІКТ для створення електронних навчальних ресурсів (ЕНР) стає все більш актуальним завданням із низки організаційних, дидактичних і змістових причин: *потреба* використовувати відео- і аудіо зображення для унаочнення змісту розділів спецдисципліни; *необхідність* швидкої зміни змісту відповідно до нових досягнень науки і технологій; можливість надання учням доступу до об'ємних довідкових баз даних; *необхідність* застосування можливостей обчислювальної техніки під час проведення лабораторних робіт.

Орієнтовну структуру електронного підручника подано на рис. 1.

З урахуванням інтенсивного розвитку

віртуальної складової ЕНР для професійної підготовки учнів у ВНЗ необхідно:

1) організувати підготовку і перепідготовку викладачів спецдисциплін в сфері застосування сучасних комп'ютерних технологій для реалізації цілей і завдань навчально-виробничої діяльності учнів;

2) систематизувати елементи віртуальної складової ЕНР: на сьогодні використання ІКТ у навчально-виробничому процесі професійної підготовки учнів ВНЗ відбувається стихійно, оскільки відсутня відповідна нормативна база комп'ютеризації професійно-технічної освіти, слабо розроблено психолого-педагогічні вимоги до організації віртуальних форм педагогічної діяльності;

3) розробити адекватні форми, засоби і методи контролю, зокрема, тестового, ефективності віртуального навчання;

4) створити систему моніторингу ефективності інтегрального (реального + віртуального) середовища для вимірювання динаміки професійної підготовленості учнів ВНЗ;

5) створити діалогові системи між учнями і викладачами в умовах віртуальної реальності;

6) розробити методичне забезпечення взаємодії учнів з віртуальною складовою інформаційного середовища професійної підготовки у ВНЗ на базі електронних підручників і навчально-методичних посібників нового покоління.

При підготовці підручника необхідно опрацювати економічний матеріал, закладений у зміст предмета, здійснити відбір найважливіших елементів та встановити логічні зв'язки між ними.

Рис. 1. Структура електронного підручника

Важливою є єдність основних понять, законів та закономірностей, практичних прийомів і дій [5].

Навчальна програма предмету "Маркетинг" [6] передбачає засвоєння учнями кола економічних питань та формування певних економічних вмінь та навичок. У школярів 10-го класу мають бути сформовані такі поняття, вміння та навички:

Економічні поняття

- Виробництво як перетворювальна діяльність людини; вплив виробництва на створення інноваційного середовища.

- Створення матеріальних і життєвих благ у процесі виробництва.

- Вплив проектної діяльності на розвиток виробництва.

- Критерії оцінювання нової продукції.

- Аналіз та його особливості для роботи над виробом; основні напрямки, за якими можна здійснювати аналіз об'єкта проектування.

- Функціональні вимоги до промислових виробів.

- Проектна пропозиція.

- Експертиза виробу, її мета та алгоритм.

- Економічна система, продуктивні сили, засоби виробництва.

- Три основних питання економіки.

- Продуктивність праці та основні її показники (норма часу, норма продуктивності).

- Прибуток та послідовність його розподілу.

- Рентабельність сучасного виробництва.

- Собівартість та шляхи її зниження.

- Шляхи економії матеріальних ресурсів проекту.

- Формування ринкової ціни.

- Маркетинг у виробничій діяльності для дослідження ринку певного регіону.

- Анкетування як метод дослідження потреб ринку.

- Прямі продажі.

Вміння та навички

- Класифікація джерел економічної інформації; аналіз її типів; застосування різних технологій опрацювання інформації.

- Формування ідей проекту на основі зібраної інформації.

- Формулювання завдання для роботи над проектом відповідно до проведеного аналізу зібраної інформації.

- Складання орієнтовного плану роботи над проектом.

- Технологія виконання проектної пропозиції: попередні дослідження на основі даних соціології та ергономіки.

- Визначення основних економічних вимог до об'єкта проектування.

- Складання дизайн-проекту на виготовлення об'єкта проектування, економічне обґрунтування основної ідеї проекту; економічне обґрунтування та оформлення проекту.

- Розроблення анкети для проведення експертизи нескладного побутового виробу.

- Визначення собівартості проекту.

- Характеристика поняття прибутку стосовно теми проекту.

- Формування ринкової ціни кінцевого продукту власного проекту (матеріального чи інтелектуального).

- Визначення шляхів економії матеріальних ресурсів власного проекту.

- Визначення собівартості майбутнього виробу.

- Визначення шляхів застосування маркетингу для теми проекту.

- Дослідження потреб ринку.

- Розробка анкети для вивчення купівельної спроможності споживачів об'єкта проектування; аналіз результатів проведеного анкетування та внесення змін до проекту.

У школярів 11-го класу мають бути сформовані такі поняття, вміння та навички:

Економічні поняття

- Функціонально-вартісний аналіз.

- Раціоналізаторські пропозиції як засіб розвитку виробництва.

- Техногенні проблеми в сучасному суспільстві; проблеми загальносвітового рівня – демографічні, екологічні, енергетичні.

- Види виробництв та їх вплив на екосистему; вплив людини на екосистему.

- Можливі шляхи подолання енергетичних та екологічних проблем.

- Сучасні Маркетинг безвідходного виробництва продукції; замкнені системи як один з видів безвідходного виробництва.

- Основні функції, сфери та галузі професійної діяльності людини.

Вміння та навички

- Презентація результатів роботи.

- Відбір природоохоронних технологій для власного проекту.

Визначення основних компонентів процесу вибору майбутньої професії.

Розглянемо основні вимоги до електронного підручника. Електронний підручник повинен містити лише мінімум текстової інформації у зв'язку з тим, що тривале читання тексту з екрану призводить до стомлення і, як наслідок, до зниження сприйняття і засвоєння знань. Істотне значення має розмір і накреслення шрифту. Електронний варіант підручника дозволяє виділити окремі слова чи фрази кольором і фоном,

що покращує наочність та дозволяє акцентувати увагу на головному [3].

Електронний підручник повинен містити гіперпосилання за елементами підручника. Бажано мати зміст із можливістю швидкого переходу на необхідну сторінку.

Електронний підручник повинен містити велику кількість ілюстративного матеріалу. Графічні зображення повинні відповідати розмірам екрану або вікна на екрані. Графічно можна відображати послідовні кадри, малюнки, що показують рух, наявність зв'язку або структуру, діаграми процесів, терміни їх ви-конання, якісне уявлення числових даних (лінійні графіки, піктограми, фізичні, політичні та спеціалізовані карти), різного роду матричні подання словесних і числових даних (розклади, таблиці спортивних результатів, діаграми для порівняння), статичні фотографії для залучення уваги, демонстрації оригіналів, введення в контекст.

Використання відеофрагментів дозволяє передати в динаміці процеси і явища. Незважаючи на великі розміри файлів, застосовувати їх доцільно, тому що сприйняття та зацікавленість учнів підвищуються і поліпшується якість знань.

Дидактичне значення має компонування текстового, графічного та іншого матеріалу. Якість сприйняття нової інформації, можливість узагальнення та аналізу, швидкість запам'ятовування, повнота засвоєння навчальної інформації залежать як від розташування інформації на сторінці (екрані комп'ютера), так і послідовності сторінок. Адже, на відміну від друкованого видання, в якому можна одночасно "заглядати" у дві сторінки, тримаючи проміжні сторінки в руках, в електронному підручнику це зробити неможливо. В електронному підручнику повинен бути список рекомендованої літератури, виданої традиційним, друкарським способом. Список літератури може бути доповнено не лише посиланнями на статті у журналах, збірниках наукових конференцій тощо, але також і на електронні публікації, розміщені на серверах навчального закладу або в мережі Інтернет.

Розглянемо послідовність створення електронного підручника. Існує відпрацьована методологія створення комп'ютерних навчальних систем. Вона містить послідовні етапи:

- Визначення цілей та завдань розробки.
- Розробка структури електронного підручника.
- Розробка змісту за розділами і темами підручника.
- Підготовка сценаріїв окремих структур електронного підручника.

- Реалізація.
- Апробація.
- Коригування змісту електронного підручника за результатами апробації.
- Підготовка методичного посібника для користувача.

Переглянемо більш детально ці етапи.

Визначення цілей та завдань розробки. Основою створення електронних підручників є дидактичні цілі та завдання, для досягнення і вирішення яких використовуються інформаційні технології. Залежно від цілей навчання, електронні підручники можуть бути таких типів:

1. Предметно-орієнтовані електронні;
2. Предметно-орієнтовані електронні тренажери з наявністю довідкового навчального матеріалу;
3. Електронні автоматизовані системи контролю.

Розробка структури електронного підручника [8].

Структура у загальноприйнятому розумінні – сукупність стійких зв'язків об'єкта, що забезпечують його цілісність. На основі цього визначення, у процесі розробки електронного підручника спочатку необхідно визначитися з його структурою, порядком проходження навчального матеріалу, зробити вибір основного опорного пункту майбутнього підручника. Основна умова – розділи курсу та їхні компоненти повинні бути взаємопов'язаними, відповідати загальній програмній оболонці, причому кожен компонент у зазначених розділах електронного підручника повинен бути доступний для користувача з будь-якого іншого компонента.

Розробка змісту за розділами і темами електронного підручника. Поняття про зміст електронного підручника є частиною поняття змісту освіти, що розуміється як система знань, умінь та навичок, оволодіння якими забезпечує розвиток розумових здібностей учня.

Висновки. У процесі побудови інформаційно-комунікаційного навчального середовища ВНЗ виникають певні труднощі, пов'язані з випереджувальними темпами розвитку програмно-апаратних засобів навчання, що відповідно вимагає нового рівня оволодіння інженерно-педагогічними працівниками комп'ютерною технікою і навчальним обладнанням. Тому, з одного боку, адміністрація ПНТЗ повинна сприяти підвищенню кваліфікаційного рівня педагогічних працівників, а з іншого, викладачі самостійно мають опанувати і впроваджувати в практику власної

діяльності нові засоби ІКТ. Отже, формування ефективного інформаційно-комунікаційного навчального середовища ВНЗ можливе за умови активного залучення до цього процесу як інженерно-педагогічних працівників, так і учнів.

1. Беляева А.П. Дидактические принципы профессиональной подготовки в профтехучилищах: Метод. пособие / А.П. Беляева. – М.: Высш. шк., 1991. – 208 с.

2. Жалдак М.І. Аналіз педагогічних умов використання програмно-методичних комплексів у навчальному процесі // М.І. Жалдак, В.В. Лапінський, М.І. Шут / Комп'ютерно-орієнтовані засоби навчання математики, фізики, інформатики: Посібник для вчителів. – К.: – НПУ імені М.П. Драгоманова. – 2004. – С. 6 – 11.

3. Засоби і Маркетинг єдиного інформаційного освітнього простору: [зб. наук. праць / за ред. В.Ю. Бикова, Ю.О. Жука] / Інститут засобів навчання АПН України. – К.: Атіка, 2004. – 239 с.

4. Кадемія М.Ю. Формування професійних знань учнів профтехучилищ засобами мережних комунікацій: дис... канд. пед. наук: 13.00.04 / Кадемія Майя Юхимівна. – К., 2004. – 184 с.

5. Лаврентьєва Г.П. Методи та підходи до організації науково-педагогічного дослідження

оцінювання якості електронних засобів навчання [Електронний ресурс]: Інформаційні Маркетинг та засоби навчання. – 2009. – №2. – Режим доступу до журн.: <http://www.ime.edu-ua.net/em/10/emg.html>.

6. Мельник М.В. Формування професійних знань учнів професійних училищ у процесі позаурочної роботи з природничо-математичних дисциплін: автореф. дис... канд. пед. наук: спец. 13.00.04 "Теорія та методика професійної освіти" / М.В. Мельник. – Вінниця, 2005. – 20 с.

7. Педагог професійної школи [Текст]: Методичний посібник (за матеріалами Всеукраїнського науково-методичного семінару "Інноваційні методики у професійній підготовці кваліфікованих робітників (21 вересня 2009 р.)" / За заг. ред. Т.М. Герлянд. – К.: ППТО АПН України, 2009. – Вип. 1. – 232 с.

8. Шевченко Л.С. Формування професійних знань майбутніх кваліфікованих робітників засобами мультимедіа: дис... канд. пед. наук: 13.00.04 / Шевченко Людмила Станіславівна. – Вінниця, 2006. – 232 с.

9. Яковенко Т.В. Методика навчання майбутніх інженерів-педагогів проектуванню навчально-методичного забезпечення модульної Маркетинг: дис... канд. пед. наук: 13.00.02 / Яковенко Тетяна Вікторівна. – Х., 2006. – 303 с.

Стаття надійшла до редакції 18.06.2016

"Найкращий учитель для дитини той, хто духовно спілкується з нею, забуває, що він учитель, і бачить у своєму учневі друга, однодумця. Такий учитель знає найпотаємніші куточки серця свого вихованця, і слово в його устах стає могутнім знаряддям впливу на особистість, яка розвивається".

*Василь Сухомлинський
педагог, публіцист, письменник, поет*

"Справжній вихователь повинен бути попередником між школою, з одного боку, і життям і наукою – з другого".

*Костянтин Ушинський
педагог*

"... Учитель – це той, хто виховує і викохує нашу зміну, це той, хто вкладає в маленькі голівки наших дітей найвищі ідеали людства, прищеплює їм любов до життя і до праці, прекрасне почуття колективу, честь і мужність, ясність у поглядах, безмежну жадобу до знань".

*Мақсिम Фільський
український поет, перекладач, публіцист*

